

tanítók felett gyakorlandó felügyeleti hatalomban. 1922 április havában Boelitz miniszter új választási rendet bocsátott ki a szülői tanácsok részére. A szülőknek e megszabott, hivatalos jellegű közreműködése mellett fennáll a szülői értekezletek (Elternabende) régiebb intézménye is, mint a szülők szabad közreműködésének szerve. Az utóbbival foglalkozik Tews füzetének első része és különösen III. fejezete. A füzet eredetileg, régiebb kiadásában, ugyanis csak ezekről az Elternabendekről szólt — eredeti címe is ez volt: Elternabende (Pädagogische Abende, Schulabende) — és csak újabb kiadása vette fel ezek mellé az Elternbeiräte tárgyalását is. Mind a két intézményről van okos mondanivalója az ismert nevű pedagógusnak.

Waldapfel János.

Felix Jacoby: Die Universitätsausbildung der klassischen Philologen. Referat, erstattet auf der ersten Fachtagung der klassischen Altertumswissenschaft (Weimar, den 3—4. Juni 1925). Verlag Quelle und Meyer in Leipzig, 1925. (8-r., 53 l.)

Az előttünk levő füzet a classica philologia egyik jónevű (kieli) professzorának összefoglaló jelentése e nagymúltú tanulmányi kör jelenlegi állásáról Németországban — az egyetemet elhagyó tanárjelöltek latin és görög nyelvtudása szempontjából. A jelentés érdemleges részének tartalma röviden az, hogy a német egyetemek is — hiszen lehetetlen a mi állapotainkkal való összehasonlítást rögtön meg nem tenni — elégtelen nyelvi készütségű ifjúságot kapnak a középiskolától s viszonylag ugyanolyan elégtelen készütséggel küldik azt oda vissza, hogy ott még hiányosabb készütségű generációt neveljen. Ebből a circulus vitiosusból kimenekülni — κύκλου ἐκπηγαίαι βαρυνενθέος ἀρχαλοίοι — ez az a probléma, amellyel Jacoby a már közölt, s hallgatósága (a Weimarban összegyűlt filológusok és tanfériak) előtt részletesebb bizonyításra, úgy látszik, nem szoruló megállapítás után behatóbban foglalkozik; fejtegetései nem egy szempontból rendkívül tanulságosak számunkra is.

Jacoby egy pillanatra sem kételkedik abban — s e tekintetben közönsége részéről láthatólag ellenmondásra sem talált —, hogy a segítő beavatkozásnak mely ponton kell megtörténnie. A középiskola újabb célkitűzései (különösen a porosz középiskoláé, de ez ismét áll a mi viszonyainkra is) az antik nyelvi képzés erősítésének gondolatával szemben olyan műveltség-történeti szempontok érvényesítésére vetik a súlyt, amelyek amazt csak gyengíthetik. Tehát nincs más út hátra, mint az egyetemen való alaposabb előkészítésé. Ennek föltétele pedig, Jacoby szerint, az egyetemi oktatás mai szervezetének olyan megváltoztatása, hogy a hallgatóknak módjukban legyen — és kénytelenek is legyenek — tanulmányaikat a kezdet kezdetén, éppen hiányzó nyelvi ismereteik kiegészítésével kezdeni, s addig magasabb fokú előadásokon és gyakorlatokban részt se vehessenek, míg az alacsonyabb fokozaton megfelelő kiképzést nem

nyertek. Jacoby három fokozat megkülönböztetését ajánlja, amelyek közül az első a „nyelvi bevezető évfolyam” lenne. Ennek a terhét szerinte Németországban a nagyobb egyetemeknek évenként felváltva kellene elvállalni, és mindenesetre a nagytekintélyű s tudásuk legmagasabb fokán álló nyilvános rendes tanárookra s nem docensekre, assistensekre vagy középiskolákból berendelt tanárookra bízni. „Verständige Gymnasialdirektoren — jegyzi meg Jacoby példaképen — geben die Sexta gern neben der Prima dem erfahrensten Lateinlehrer.”

Az előadás után elhangzott hozzászólások, amelyekre Jacoby röviden szintén megfelel, ezzel szemben még két megoldást ajánlottak: az alapvizsga- és a tutor-rendszer bevezetését. Különösen az előbbi indítvány érdekes a mi szempontunkból, mert a negyedik félévben leteendő előzetes tanári vizsgánálunk csakugyan megvan, anélkül azonban, hogy ezért végeredményben az egyetemről kikerülő tanárjelöltek nagy átlagára nézve aránylag nagyobb latin és görög nyelvi tudással dicsekedhetnénk, mint a németek. Jacoby ugyanis helyesen jegyzi meg, hogy ennek a rendszernek az eredményességét is csak az alapvető, főképen pedig nyelvi ismeretek közlésének rendszeres bevezetése bizonyíthatja, pl. az orvostanhallgatók fizikai studiumának mintájára.

Feltűnhetik a magyar olvasónak, hogy mindezzel kapcsolatban tanárképző-intézetek vagy hasonló intézmények létesítéséről szó sem esik. Annál nyomatékosabban száll szembe Jacoby a filológus-professzor hivatásának azzal az egyoldalú felfogásával, amelynek 1892-ben a kiváló hellenista, Wilamowitz-Möllendorff e szavakkal adott kifejezést: „Und wir Philologen? Hängt unser Leben und unsere Existenzberechtigung etwa an der Ausbildung der Lehrer? Uns kann es nur recht sein, wenn es mit dieser Missdeutung endlich ein Ende hat... Uns hat der Staat, angestellt, Philologie zu lehren: wie wir das tun, darüber legen wir vor keinem irdischen Tribunal Rechenschaft ab”. Az éppoly hatalmas impulzív erejű, mint nagytudományú Wilamowitz talán vélekedhetett így — bár véleményének helyességét Jacoby pusztán jogi szempontból is kifogásolhatónak tartja —, de a classica philologia hivatásos művelője általában mégsem vonhatja ki magát elméletileg sem azon kötelessége alól, hogy tudományos kutatása tárgyának formális és etikai nevelőértékeit az ifjúság vezetőinek mint ilyeneknek a képzése útján juttassa nemzete vérkeringésébe. A tudós és az ilyen értelemben vett tanító hivatásának szétválasztása a classica philologia területén a humanizmus legszebb hagyományának megtagadását, sőt nálunk e szépen fejlődő tanulmány teljes elsorvasztását jelentené, míg a Jacobytól képviselt felfogás általános gyakorlati érvényesülése Németországban a tanárképzés számára való új intézmények gondolatát feleslegessé teszi, a mi tanárképzőinkben pedig, már ami a latin és görög studiumot illeti, egészséges, egyszerre praktikus és tudományos szellem kialakulását segítené elő.

Kerényi Károly.